

„ЦВЕТОВЕТЕ НА ТРАДИЦИИТЕ“ – СПОДЕЛЕНИ ОБРАЗИ ОТ АЗИЯ

Иванка ВЛАЕВА

Югозападен университет „Неофит Рилски“

E-mail: vlaeva@swu.bg

“THE COLOURS OF TRADITIONS” – SHARED IMAGES OF ASIA

Ivanka VLAEVA

South-West University “Neofit Rilski”

E-mail: vlaeva@swu.bg

ABSTRACT: My research aim is to present festival ideas and events related to the so-called new Silk Road and shared images from Asia in Bulgaria. That is why I point out initiatives and institutions that have paved the way to the Asian Festival in Sofia (2017-2019) and I systematize the ideas, structure, organization and schedule of this festival. Musical and dance performances are in the core of the festival program, but additional initiatives are added to them. Both, traditional and contemporary genres are selected, but the traditional ones are predominant. The musical and dance performances in the Asian Festival are represented mainly by Bulgarian performers or by culture bearers residing in Bulgaria which is the festival’s peculiarity. Some new trends in the festival program are also shown. After analyzing the studied material I come to some conclusions: the mentioned ways to meet the otherness and to share images of Asian cultures contribute to a more dynamic display of cultural events in Bulgaria related to Asia. They show much more interest in geographically distant cultures for the Bulgarians and their increased opportunities for contact with them. Exports of cultural traditions and practices from Asia to Bulgaria are increasing and they contribute to a more consistent perception of Asian cultures. Relatively new cultural practices and communities founded around them are established and enlarged. Thus, a new stage in exploration, acceptance and sharing of traditions and knowledge from Asia in Bulgarian context is emerging.

KEYWORDS: Asia, Bulgaria, festival, music, dance, tradition, contemporaneity, community, performing practice

Как „Изтокът среща Запада“ в София

Днес все по-активно се говори за *Нов път на коприната* (Schuman, 2015) – далечен в близката ни история и осезаем в настоящето ни, свързан с икономиката, но и с културните традиции от различни географски региони. Пътят на коприната като реален и въображаем се превръща в глобален път на човешката отвореност към новото и различното, към непознатото и стремижата към неговото усвояване. С него се маркира реалното пренасяне на идеи, техники, технологии и човешки ресурси. В момента понятието „път на коприната“ се използва все повече метафорично извън географския район и времето, в което съществува. То показва активен обмен на идеи и трансмисия на различни традиции, пренасяне или създаване на нови общности за локалните култури. Сега това е и начин за общуване и взаимодействие на културно наследство в глобален контекст. Широките културни взаимовръзки са добра основа за диалог между културите, за споделяне на традиции, но и за смесвания и нови творчески търсения. Едновременно с това широко разбиране за *Новия път на коприната* се правят усилия за неговото осъществяване по нов начин чрез икономически инициативи, но и със средствата на изкуствата. Именно културното наследство, неговата трансмисия, усвояването му в нова среда е в авангарда при трасиране на глобалните икономически мрежи и осъществяване на културни индустрии (Mikić, 2012, p. 29).

Настоящото изследване продължава мои научни наблюдения и анализи, осъществявани повече от три десетилетия. Те се фокусират върху взаимодействията на българската култура с различни азиатски култури. Резултатите са публикувани в книги (Влаева, 2009; Влаева, 2016), десетки студии и статии, използвани са като учебен материал и са отразени в медийни формати. В това изследване вниманието ми е насочено към реализацията на Азиатски фестивал в София като пореден етап в опознаването, усвояването и споделянето на традиции и знания от Азия.

Целта ми в това изследване е да представя фестивалните идеи, цели и инициативи, свързани с осъществяване на т. нар. *Нов път на коприната* и споделени образи от Азия. За постигането ѝ е необходимо да се изследва структурата на фестивала и неговата организация. Затова систематизирам показаното традиционно и съвременно наследство от Азия – избрано за експорт или вече усвоено в българска среда. Специално място в анализите отделям на музиката

и танца във фестивалната програма. Насочвам вниманието към резултатите от българската среща с култури от Азия. Това е базата, върху която правя изводи за формите на културния диалог и фестивалните послания.

Азиатски фестивал в София – предистория

Азиатският фестивал в София има вече три поредни издания в София (2. юли 2017, 12. май 2018 и 15. юни 2019 година). Пътят до създаването на подобен форум е подготвен от поредица инициативи и събития. Те се ситуират в продължителен период от време, но особено активно в последните няколко десетилетия. Корените му се откриват в една доста по-дълга верига от процеси и събития от последното столетие – те подготвят този опит за по-цялостно представяне на култури от Азия в България. Сред факторите, определящи базата за развитие на интереса към Азия, традиционно са свързващите икономическите връзки. Политическите предпоставки, подкрепяни с дипломатически инициативи и решения, са друг съществен фундамент, който насочва взаимоотношенията на България със страните от Азия. Влияние върху интензивността на културния обмен и интереса към явления, създадени в Азия, оказват и определени приоритети. Откриваме ги в държавните политически стратегии, в политическите и икономически съюзи, алианси, асоциации, в двустранните междудържа̀вни спогодби и културните споразумения. Всички тези предпоставки забавят или подкрепят развитието на образователни и културни институции в България, свързани с културата на различни страни и региони в Азия. Те са съществени за интереса към образователни програми и специалности, изучаващи езици и култури на Азия (например в областта на изтокознанието) и за създаването на културно-музикални и танцови институции (клубове, танцови школи, езикови училища, фондации, фестивали, фенклубове и мрежи).

Не трябва да се забравя и историческата свързаност на българската култура с традиции, пренасяни от Азия. Те периодично влизат във фокуса на научните изследвания и творческите прочити на български учени и творци. С тях се бележат специфичното място и характеристики, създаващи облика на културното наследство в България. Трябва да се вземе под внимание и тягата на българина към философията, мистиката и многопластовото познание, пренасяни от Изтока, но същевременно и т.нар. ориенталско световъзприемане, културата на наслаждението, изразена с понятието „кеф“.

Предпоставките и инициативите, подготвили азиатски фестивал в София, могат да се маркират в няколко насоки. Двустранните междудържа̀вни спогодби, визитите на държавно ниво, националните празници на различни държави и тяхното тържествено отбелязване в България са сред причините, които подпомагат процеса на усвояване в България на култури и практики извън рамките на Европа. Много съществени за новото ниво на културен диалог са увеличените възможности за директни институционални и индивидуални контакти. Тяхното активно разширяване започва от 90-те години на ХХ век. Особено значение имат развитието на комуникациите и туризма, на многообразието на икономическите контакти. ролята на медиите и конкретно огромното място на интернет в съвременния живот. Тяхната роля е важна за нова изключително активна възможност при търсене и получаване на информация. Така се осигурява по-лесното възприемане на непознати и традиционно по-малко представяни култури в България. Все по-големи групи от хора разширяват своя интерес към различните култури на Азия. Създаването на аудитория, към която е насочен даден културен продукт (т.нар. таргет аудитория и групи), се осъществява последователно от някои културни представителства на страни основно от Азия. Важно място имат и международните музикални фестивали и проекти, провеждани в България.

През 90-те години на ХХ век в България се създават нови културни организации, свързани с Азия. Тогава се разширяват параметрите на образователните програми и специалности, свързани с развитието на филологиите и изучаването на т.нар. източни езици в българските университети (СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, НБУ). Създават се множество нови международни фолклорни фестивали (в Пловдив, Варна, Велико Търново, София, а през последното десетилетие и в много други селища) и в същото време се обогатява програмата на съществуващи други фестивали като „Салон на изкуствата“. Много съществена роля изиграват новосъздадените културни центрове към различни дипломатически мисии в България (*Културно-информационен център* към посолството на Япония, *Културно представителство* към посолството на Ислямска Република Иран; български клонове към

международни организации – *Институт Конфуций*; или към български държавни институции – напр. *Център по корейстика* към СУ „Св. Климент Охридски“. През този период новост са неправителствените организации за приятелство и разпространение на отделни култури. Сред тях са институции за приятелство и разпространение на индийска, индонезийска, корейска, персийска, арабска и други традиции, които като цяло не са организирани от представители на дадената културна диаспора в България. Целта на тези организации не е сплотяване на общността извън родината майка, а разпространение на културни традиции от местни хора. Тяхната мотивация произтича от съприкосновението с чужда култура, т.е. чужденци са почитатели на култура и традиции, различни от собствените им. Това е специфика за България и подбудите са свързани с усвояването на култури от Азия.

Сравнително ново явление за България са любителските клубове по изкуства, в които се изучават различни азиатски традиции. Продуктите на развлекателната индустрия влияят върху възприятието на музика и танц и оформят все по-големия интерес към изкуството на танца. Танците – индийски, индонезийски, „ориенталски“ (*бели данс*), наред с бойните изкуства (тайчи, таекуондо, кендо, др.), придобиват все по-голяма популярност като хоби. Музиката и танците, свързани с к-поп и Боливуд също създават своя аудитория, посветена на тях, и провеждат регулярни събития. Създават се дори специални категории к-поп и Боливуд танци във фестивални и конкурсни програми в България (Перник, Пловдив).

Опознаването на музиката съпътства посочените процеси. Студентски и ученически общности се обединяват около идеята за разпространение на културата, чийто език изучават. Създават се младежки клубове, блогове, форуми. Организират се представления на университетски специалности, специализирани училища и центрове, свързани с Азия. Най-често това са институции, в които се изучават чужди езици като хинди, арабски, персийски, китайски, корейски, японски и др. ЮЗУ „Неофит Рилски“ също се присъедини към тези тенденции с организирани курсове за изучаване на японски и китайски езици и създаване на звено към *Институт Конфуций*.

През последните десетилетия много активно работят различни духовни центрове. В тях музиката се използва като част от събитията на общността, но и като средство за реклама, за събиране на средства и за привличане на внимание към дейности на общностите. Върху музиката в тези центрове се акцентира специално и често точно музиката насочва вниманието към тези групи. Те са свързани със сравнително нови религиозни практики за България, разпространявани през последните около две десетилетия – сред тях са последователите на Общество за Кришна съзнание и Шри Чинмой център. Ще посоча и някои фестивални събития, които подготвят Азиатския фестивал на изкуствата. Сред тях са инициативи, представящи отделни държави, региони и азиатските култури като възплъщение на идеята за Изтока. Освен дни на индийската (1988), японската (от 1990 година), корейската и други култури, това са също неколккратно проведени фестивали през последните няколко години („Изток в парка“ от 2014 на АРАБИС/Асоциация за развитие на арабо-български инициативи и сътрудничество, „Танцуваща София“ от 2016 на Фондация „Арт Линк“/Derida Dance Center).

Азиатски фестивал в София – идеи и цели

Идеите на Азиатския фестивал в София са синтезирани в конкретен надслов, който има всяко едно поредно издание. Първият фестивал е с мотото „Азия отблизо“. Това е и първи концентриран опит у нас за съвместно представяне на културни традиции от различни части на азиатския континент. Вторият азиатски фестивал в България е със слоган „Цветовите на традицията“, а третият – с надслов „Магията на Изтока“. Това насочване на вниманието на организаторите и най-вече на публиката показва начините, по които културата на Азия се възприема от външния потребител на нейното културно наследство – все още то е далечно, многоцветно, магическо, митично, зрелищно, екзотично примамливо. Може би сред причините са, че и сега то не е достатъчно разбираемо за българина (европееца) или защото притежава други, непознати характеристики, естетика, символика и познание.

Целите на фестивала са няколко. Стремешът на организаторите е той да се превърне в традиционно мултикултурно събитие, да популяризира културата на азиатските държави в България и да създава условия за приятелство и партньорство в различни области. Фестивалът е свързан с културни политики за представяне на традиции от различни азиатски държави, които

да разширят взаимовръзките не само в областта на изкуствата и туризма, но и да проправят път за по-широки икономически инициативи. Чрез целите си и този фестивал показва многопластовата си структура, в която едновременно се свързват предизвикателствата на културно, икономическо и емоционално събитие (Ali-Knight, Fyall, Robertson and Ladkin, 2009, p. 23). Много важна цел е рекламата на институции и на тяхна дейност, насочваща към Азия, но и с благородна кауза, анонсирана във всички фестивални издания. Тази кауза е посветена на приемните деца и семейства, които подкрепя Фондация „За нашите деца“. Средствата, събрани от томболата по време на фестивала, се даряват в полза на деца, лишени от родителска грижа. Азиатският фестивал има за цел и да обедини дипломатическата общност в България, за да представи многоликата азиатска култура на българските и чуждестранни посетители. Този фестивал, както и други, е добра възможност с малко усилия да се достигне до широка публика и до голям брой потребители (Ronström, 2001, p. 12), както и за осъществяване на социална ангажираност (Stokes, 1999, p. 141 – 155).

Структура на фестивала, организация и инициативи

Структура. Какъв е моделът на фестивала и какво включва? Проведените три издания на Азиатският фестивал в София са замислени в рамките на един ден. През 2017 година в програмата са включени 30 събития, а през 2018 г. те нарастват почти двойно и са 50 на брой. Може да се предположи, че интересът към събитията е нараснал и това се отразява върху количествените параметри, а вероятно и на възможностите за участие. Включените инициативи са в няколко основни групи и те показват стремеж за многостранно представяне на отделните азиатски култури и ефект на множественост в цвят, звук, движение, слово и вкус. Включени са изпълнителски изкуства – музика, танц, музикално-театрални форми, определяните като бойни изкуства, които в различни части на Азия са елемент от жанрове в музикалнодраматичните изкуства. Показани бяха както традиционни (индийски, индонезийски, китайски, тайландски, палестински и др.), така и модернизирани или съвременни форми (к-поп, бангладешка популярна музика, бхангра танци). Друг акцент в програмата са изобразителните изкуства, традиционните занаяти и практики. Ще посоча калиграфия от Иран, оригами от Япония, рисуване с къна от Индия, батик от Индонезия.

Специално пространство се отделя и за фотоизложби, показващи културни и природни забележителности (напр. на Палестина или предшестващата третия фестивал с название „Магията на Изтока“, 13. – 26. май 2019 г. на Моста на влюбените зад НДК). Атрактивна е и идеята да се покаже сравнително ново и широко разпространено изкуство в Южна Азия и конкретно в Пакистан – изрисуване на камиони (през 2018 с изрисуван автобус, а през 2019 – автомобил). В случая изображенията бяха свързани с приятелство между Пакистан и България и с техни важни символи – национални флагове, храм-паметник „Св. Александър Невски“, статуята на Св. София и др. Една все по-застъпена тенденция при представяне на чужди култури е свързана с традиционни игри (корейски, индонезийски), които често са насочени към детска и младежка аудитория, както беше и на този фестивал. Широко застъпена е и кулинарна програма с възможности за демонстрация и дегустация на различни национални ястия, напитки, както и за покупка на специалитети. Още една възможност за потапяне в представените култури от Азия е с щандове, разположени в алеи около Лятната естрада на Борисовата градина. В тях основно се представя пазарът културата на дадена страна с албуми, брошури, диглини, а също така посетителите могат да закупят произведения на традиционни занаяти (текстил, бамбук, порцелан), сувенири или национални напитки и ястия. Като цяло във фестивала има за всекиго по нещо, дори модно ревю на традиционни индонезийски (2017), монголски (2018) и вьетнамски облекла (2019).

Място. Азиатският фестивал на изкуствата в София се провежда в Борисовата градина. Инициативите в програмата са концентрирани на Лятната естрада в парка и в пространството около нея. Срещу естрадата е мястото за томбола, чиито парични постъпления са за посочената благотворителна цел. С томболата се разиграват голямата награда – пътуване за двама в дестинация по избор, осигурена от Турските авиолинии, и още няколко десетки други допълнителни награди. От двете страни на естрадата са местата за кулинарни демонстрации и гурмански изкушения, както и работилниците за традиционни занаяти. Има предвидено място

за демонстриране на различни изпълнителски практики (уъркшопове). Така общият пространствен план на фестивала е замислен като панаир, в който по-специално място има за изпълнителските изкуства.

Организатори, партньори, спонсори. Основен инициатор на Азиатския фестивал в София, чието първо издание е през 2017 г., е Н. Пр. Сри Астари Расжид, посланик на Република Индонезия в България. Фестивалът е резултат на съвместни усилия на посолствата от различни азиатски държави в София. Организацията на Фестивала се осъществява и чрез взаимодействието на няколко партниращи си институции – Столичната община, Държавния културен институт към Министерството на външните работи, Министерството на туризма и Министерството на културата. Важна роля за реализирането на благотворителната дейност имат Международния женски клуб (през 2017) и „Фондация за нашите деца“ – през 2018 и 2019. Генерален спонсор на фестивала е авиокомпания Turkish Airlines. Спонсори са и други фирми и компании: *Медицинско обслужване, Аджибадем Сити Клиник, Болница Токуда, Кухненско оборудване от Моменто*. Награди за благотворителната томбола се осигуряват и от други спонсори: *Sail with me, Kreo, Кемпински Хотел, Гранд Арена Банско, хотел Маринела София, Victoria SPA, 7S Group, Indofood, ресторантите Eisha, Umami*. Изложители в събитието са *Nescafe Dolce Gusto, Sokoni, Tako Foods*, чай *Girnar*, напитка *Moutai*, клуб по японска култура *НАКАМА* и др.

Участващи държави. Участващите държави във фестивала през 2017 година са 13 (Виетнам, Индия, Индонезия, Иран, Китай, Монголия, Пакистан, Палестина, Южна Корея/Република Корея, Сирия, Тайланд, Филипини, Япония), през 2018 година те са 14 (Виетнам, Емиратство Кувейт, Индия, Индонезия, Иран, Китай, Монголия, Пакистан, Палестина, Република Корея, Саудитска Арабия, Тайланд, Филипини и Япония), а през 2019 – 16 (Бангладеш, Виетнам, Емиратство Кувейт, Индия, Индонезия, Ирак, Иран, Китай, Обединени Арабски Емирства, Пакистан, Палестина, Република Корея, Саудитска Арабия, Тайланд, Филипини и Япония). Те представят култури от няколко големи културни региона – Югозападна, Южна, Югоизточна и Източна Азия. С тяхното участие са показва една доста разнообразна палитра от традиционни, модернизирани и съвременни културни явления. Това са и региони с продължителни културни натрупвания, както и с активно влияние в културното, политическото и икономическото развитие на съвременния свят. С тях се очертава трасето на исторически определяния като *Път на коприната*, който днес се възстановява с нови измерения и активности. От там идват и влияния при създаването на нови общности в България.

Програма. Всяка държава, включена във фестивала, подготвя програма, в която участват нейни представители или български изпълнители на традиции и практики от Азия. Част от богатата събитийност на Азиатския фестивал включва: танци, музика, театър, бойни изкуства, традиционни ритуали и игри, работилници по занаятчийство и ръчни изделия. Събитията започват с откриване в 10 ч., в което почетен гост през 2017 и 2019 е вицепрезидентът на България Илиана Йотова, а през 2018 – президентът Румен Радев. Фестивалът продължава интензивно до 20 ч. вечерта без паузи, когато е официалната церемония по закриването.

Времето програмата се разпределя в няколко паралелно протичащи групи от инициативи. Основаната изпълнителска програма на Лятната сцена тече едновременно с: блок кулинарни демонстрации и шоу (то представи на всеки кръгъл час кухнята на една от страните участнички през 2018); подбрани събития в зоната наречена „Работилница“ (с характерни традиционни практики – икебана, иранска калиграфия, оригами, батик); обособена зелена зона за демонстрации и включване в уроци по к-поп, йога и корейски игри. Така подбраните области и практики са предназначени за различни категории публика. Те целят разнообразие и широкообхватност, показват многообразието на културите и поддържат интереса на зрителите към тях през целия ден. Идеята на организаторите е да предоставят възможности не само за наблюдение, но и за активно включване на публиката в много дейности. По този начин сетивата на възприемащите се активират максимално и досегът с другите културни традиции е много осезаем и многоканален.

Музиката и танца във фестивалната програма

Музикалните и танцовите форми са основни във фестивалната програма. Около тях се присъединяват допълнителни инициативи в няколкото проведени фестивали и техният брой е най-голям през 2019 година. Те са изключително атрактивни и споделените музикални и танцови

образи оставят трайни спомени за публиката. Това води до увеличаване на интереса на публиката към разнообразните събития във всяка следваща година. В проведените три издания бяха подбрани както традиционни, така и съвременни жанрове и форми. Тази тенденция в организиране на програмата вероятно цели максимална отвореност към различни групи аудитория. Тя представя съвременната културна ситуация, но и предпочитанията в реализирането на различни фестивали. В България до неотдавна се показваха повече традиционни изкуства от Азия. Това е характерно и за голяма част от програмите на Азиатския фестивал в София. Сред тях са т. нар. класически/традиционни музика и танци от Индия, Индонезия, Тайланд, Китай, Монголия. Сред примерите са изпълнения на китайския струнен инструмент *джън*, монголско обертоново пеене и изпълнения на струнния лъков инструмент *моринхур*. Ще посоча също големия интерес към танцовия стил *бхаратанатям* от Индия, представен от две школи, които го споделят и разпространяват в България – танцовите школи „Натараджа“ и „Дипавали“.

В последното издание специални гости бяха индийски изпълнители на уникалния музикално-танцов стил *катхакали*. Той е специфичен за южноиндийския щат Керала и е характерен с танцовата и музикалната си лексика, изпълнените със символика костюми и изрисувани върху лицата маски, с детайлно разработената система от движения, пози и игра с очите на актьорите. Чрез тези изразни средства се представят части от епоса „Махабхарата“. Важно място във фестивала се отделя и на фолклорни танци от Виетнам (танци с шапки и ветрила), Палестина (с участие на палестинска танцова трупа „Алкаумия“), Иран. От поканените групи и гостуващите изпълнители ще посоча още представителите на Тайланд с богата палитра от изящни традиционни танци. Сред гостите в последните две издания е и танцова група към Посолството на Индонезия в Белград. Специфика на танцовите изпълнения в Азиатския фестивал в София е, че много от тях се представят основно от български изпълнители или от носители на дадена култура, които пребивават в България. Внимание заслужават постиженията на групата „Очарователните рози на Архипелага“ към Индонезийското посолство в България. В нея основното ядро е от българи, почитатели на културата от Индонезия, съвместно с индонезийски от посолството. Във всяко от фестивалните издания те показваха традиционни танци от различни региони – например *кечак* от остров Бали, който илюстрира сцени от епоса „Рамаяна“.

Сред тях са също модернизирани вариант на театъра на сенките *ваянг кулит/уаянг кулит*. Чрез маскирани персонажи те показват и мита за Баронг и Рангда, характерен за традициите на остров Бали и представящ вечната борба между доброто и злото. Друг акцент в програмата са изпълненията на корейците перкусионисти от групата „Самулнори Со Йънг“ и техните български ученици. Съчетаването на ударните инструменти *куенгуари* и *чинг* (малък и голям гонг), заедно с *чанго* и *пук* (два барабани – с форма на пясъчен часовник и бъчвообразен) е типично за корейския фолклор, от който произлиза съвременната форма на музициране *самулнори*. Именно използването на тези четири ударни инструмента е в основата на атрактивното модернизиране на корейската традиция от 70-те години на XX век и нейното възприемане от младото поколение. Новите тенденции в попмузиката са центрирани главно около музикалния стил, известен като *к-поп*. Той е част от световното разпространение и влияние на корейската култура през последните десетилетия. Стремително нарастващият брой негови последователи в България – *кейпопъри*, освен споделени интернет платформи и фенклубове, организират свои групи, с които следват танцови образци на нашумели корейски попгрупи. „Cypher“ и „Toxic“ са български танцови състави, които представят този стил и събират многобройна публика, включително и при участието си в Азиатския фестивал (2018 и 2019). „Toxic“ са и сред финалистите на Световния фестивал по к-поп танци в Република Корея през 2018 г.

Сред новите тенденции се вписаха музика и танци от Бангладеш, напомнящи стил Боливуд, *бхангра* танци от Индия, както и съвременни хибридни интерпретации на фолклорни традиции от Азия в изпълнение на българската танцова формация „Sofistic Jivo“. Новост във фестивала през 2019 година е участието на групата за български танци „Пъстра шевица“ към Дипломатическия институт към Министерството на външните работи в България. Чрез включването ѝ в програмата се подчертава мястото на българската култура като мост между Европа и Азия.

Българската среща с култури от Азия – заключение

Посочените пътища за среща с другостта и споделяне на образи от азиатски култури съдействат за по-динамичното представяне на културни събития, свързани с региони на Азия, наред с други от Африка и Америка. Те регистрират все по-големия интерес към географски далечни култури за българина. С тях се демонстрира създаването и разширяването на общности от специалисти и любители, които са свързани с една култура или регион от Азия. Това е доказателство за нарасналите възможности на повече българи за пътуване до дестинации в Азия – с цел туризъм, бизнес, образование, изследване и др. Посочените предпоставки и факти водят и до нарасналия експорт на културни традиции и практики от Азия в България. Това са гастроли (на музиканти, танцьори, театрални трупи), организиране на образователни програми (обучение, уъркшоп, демонстрации), участия във фестивални програми и др. Друг важен резултат от активните взаимодействия с азиатски култури е създаването на общности, обединени около изучаването, приятелството, адмирирането и фаворизирането на отделни култури от Азия. Това усвояване на културни явления и практики от азиатския континент е сравнително ново за България. Резултатите от него са: създаване на фондации за разпространение на културни традиции и практики, центрове и клубове по усвояване на изкуства от Азия, групи от фенове, духовни общности, бизнес организации, туристически оператори, кулинарни предприемачи. Тези обединения се превръщат в основно ядро, което захранва разширените възможности за съставяне и изпълнение на програма с многобройни събития в Азиатския фестивал в София. Към тях се присъединяват и сравнително по-малко количество от участници, поканени за представяне на съответната култура отвън или от конкретна диаспора в България.

По този начин основната тежест на показаните събития е върху български участници, съпричастни с или усвоили културни практики от азиатски страни. Българската среща с азиатските култури, споделянето и усвояването на традиции от Азия е тенденция, която се разраства през последните две десетилетия. Това създава предпоставки и възможности за едно много по-обхватно възприемане на азиатския континент и реализиране на събития като Азиатския фестивал. С него се бележи ново ниво на междудържавни културно-икономически отношения. То маркира една все по-плътна картина на традиции, идващи от Азия и намерили свое място в България. Чрез него се събират и представят сравнително нови културни практики у нас и общности, формирани около тези практики с цел споделяне и разпространение на културни достижения и образи. Ще използвам терминологията на Wunsch и Thuy (2007, p. 15), за да обобща, че Азиатският фестивал в София изпълнява няколко функции. Той обединява празник на различни култури, бизнес трибуна, благотворителен форум, съборност за отделни общности, спортни и кулинарни събития, но основното ядро в него засега са музикалните и танцовите изпълнителски практики.

БИБЛИОГРАФИЯ:

- Влаева, И. (2009)** Музика по пътя на коприната (теоретични, исторически и етномузикологически студии). София: УНИСКОРП, 526 p. (*Vlaeva, I. Muzika po patya na koprinata (teoretichni, istoricheski i etnomuzikologicheski studii)*). Sofia: UNISKORP, 526 s.)
- Влаева, И. (2016)** Музика в глобалния свят (отражения в българското образование). София: СОНМ, 374 p. (*Vlaeva, I. Muzika v globalniya svyat (otrazheniya v balgarskoto obrazovanie)*). Sofia: SONM, 374 s.)
- Ali-Knight, J., A. Fyall, M. Robertson, A. Ladkin (2009)** International Perspectives of Festivals and Events. Paradigms of Analysis. London: Routledge, 324 p.
- Mikić, H. (2012)** Measuring the economic contribution of cultural industries. A review and assessment of current methodological approaches. Montreal, Canada: UNESCO Institute for Statistics. // 2009 Framework for Cultural Statistics Handbook, No. 1, 111 p.

- Ronström, O., K. Malm, D. Lundberg (2001)** Concerts and Festivals: Public Performances of Folk Music in Sweden. // *The world of music*, 2–3 (43), p. 49 – 64.
- Schuman, M. (2015)** China’s New Silk Road Dream. – In: Bloomberg Business. November 25. (04.05.2019) <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-11-25/china-s-new-silk-road-dream>>
- Stokes, M. (1999)** Music, Travel and Tourism: An Afterword. // *The world of music*, vol. 3 (41), p. 141 – 155.
- Wünsch, U., P. Thuy (2007)** Einführung. – In: Handbuch Event-Kommunikation. Grundlagen und Best Practice für erfolgreiche Veranstaltungen. Berlin: Erich Schmidt Verlag, p. 13 – 18.